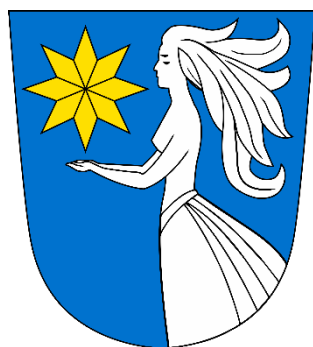

HALJALA VALLA 2025. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
OLULISEMAD LÄHTEKOHAD EELARVE KOOSTAMISEL	4
HALJALA VALLA 2025. AASTA EELARVE.....	6
PÕHITEGEVUSE TULUD	8
Maksutulud	8
Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud).....	9
Saadavad toetused tegevuskuludeks	10
Muud tulud	11
PÕHITEGEVUSE KULUD	12
KULUD VALDKONDADE JA TEGEVUSALADE KAUPA	13
INVESTEERIMISTEGEVUS	22
EELARVE SEOSSED ARENGUKAVAGA.....	23
EELARVE MUUDATUSETTEPANEKUD	24
FINANTSEERIMISTEGEVUS JA LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	24
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS.....	24

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (KOKS) tulenevalt on omavalitsuse eesmärk KOV-le seadusega pandud avalike ülesannete täitmine, mh on valla korraldada sotsiaalse ja sotsiaalteenuste osutamine, eakate hoolekanne, kultuuri-, spordi ja noorsootöö, elamu- ja kommunaalmajandus, veevarustus ja kanalisatsioon, heakord ja jäätmekäitlus, ruumiline planeerimine, teede ja tänavate korrashoid, ühistransport ning valla asutuste ülalpidamine. Nende ülesannete elluviimiseks koostab kohalik omavalitsus arengukava ja eelarvestrateegia.

Haljala valla 2025. aasta eelarve on koostatud kooskõlas KOKS-is ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (KOFs) vallaeelarve kohta sätestatuga. Vastavalt Haljala Vallavolikogu 16. jaanuari 2018. aasta määrusele nr 6 „Haljala valla finantsjuhtimise kord“ on esitanud oma põhjendatud ettepanekud valla eelarve eelnõu koostamiseks vallavalitsuse valdkondade eest vastutavad isikud ning vallavalitsuse hallatavate asutuste juhid.

Eelarve koostamisel lähtuti Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga majandusprognosidest ning Haljala valla arengukavast ja eelarvestrateegiast ning kavandatakse tegevusi nendele vastavalt.

Vastavalt KOFs-ile liigendatakse eelarve järgmiselt:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Seletuskirjas on toodud andmed tulude ja kulude kohta ning antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevuse kohta. Selgitatud on eelarve eelnõu ja eelarvestrateegia investeerimise ja finantseerimise eelarveosades esinevaid muudatusi. Seletuskirjas on toodud Haljala valla oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakkoormus eelseisva eelarveaasta lõpuks.

Eelarve on koostatud tekkepõhiselt.

OLULISEMAD LÄHTEKOHAD EELARVE KOOSTAMISEL

Haljala valla finantsseis on keeruline tulenevalt eelnevate aastate kriisidest ning ka 2023. aasta suurinvesteeringu - Haljala kooli- ja spordihoone - kallinemisest ligi 1,8 miljoni euro võrra. Need olid peamised tegurid 2023. aasta lõpuks tekkinud likviidsuse halvale olukorrale. 2023. aastast on mitmetele teenustele kehtestatud tasud ja on erinevates valdkondades otsitud kokkuhoiukohti ning 2024. aastal on valla likviidsus olnud võrreldes eelmise aastaga parem. 2024. aastal pandi nurgakivi uuele Võsu kooli ja lasteaiahoonele, mistõttu rahaliste vahenditega on vaja olla endiselt äärmiselt säästlik.

Seetõttu on eelolevatel aastatel eriti oluline kaaluda kõiki rahalisi otsuseid, et olla kindel, et vald suudab võetud rahalisi kohustusi tasuda. 2025. aastaks on kavandatud eelarve mahu kasv arvestades üldist majanduslikku olukorda, planeeritavaid maksumuudatusi ja võimalikke miinimumtasude tõuse (töötasud üldiselt ei tõuse).

Investeeringutest on 2025. aastal plaanis Võsu sadama korrastamine 200 000 euro ulatuses (100% toetuse abil), 180 000 euro väärtuses valla teede ja tänavate remont, Võsu Rannaklubi rekonstrueerimine (200 000 eurot, millest 140 000 eurot toetus MATA meetmest). Eelarvesse on kavandatud ka Võsu Kooli uue hoone ehituse I etapi lõpetamine (4,15 miljonit (sh 80 000 eurot mööbli soetamiseks), millest 1,73 miljonit on toetus). Investeeringutegevuse eelarveosas kajastatakse ka hajaasustusprogrammi raames antavad toetused elanikele veesüsteemide rajamiseks ning tänavavalgustuse uuendamine kokku 15 000 euro eest.

Haljala valla eelarve hõlmab Haljala Vallavalitsuse, Haljala Kooli, Võsu Kooli, Haljala Lasteaed Pesapuu, Haljala valla kultuuri- ja vabaajakeskuse, Haljala Vallaraamatukogu ja Haljala valla majanduskeskuse tulude ja kulude eelarveid. Haljala vald koos oma hallatavate asutustega annab tööd ligikaudu 180 inimesele.

Planeeritud põhitegevuse tulud suurenevad võrreldes 2023. aasta tegelike tuludega 13% võrra (siin ja edaspidi on võrreldud 2025. aasta eelarvet viimase lõppenud täisaasta tegelike tulude ja kuludega, kui ei ole märgitud teisiti). Tasandus- ja toetusfondi prognoosi aluseks on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt saadud info riiklike toetuste jaotuse kohta seisuga 19.01.2025. 2025. aastal on maamaksu määrad elamu- ja maatulundusmaa õuema kõlvikutel 1% maa maksustamishinnast aastas; maatulundusmaa puhul 0,5 % ning kõikide muude sihtotstarvetega maadel 2%.

Füüsilise isiku tulumaksu laekus 2023. aastal 5,22 milj eurot. 2024. aasta füüsilise isiku tulumaksu summaks on kavandatud 5,7 milj eurot. 2025. aastast muutub kohalikule omavalitsusele laekuva füüsilise isiku brutotulu protsent (senise 11,89% asemel 11,29%) ja riiklike pensionite tulumaksu protsent (senise 2,5% asemel 5,5%).

Tasandus- ja toetusfondi summad annavad valla eelarvesse tulu kokku ligikaudu 1,84 milj eurot. Kõikides hallatavates asutustes on majandamiskulud ja investeeringud planeeritud nende tegelike vajadusi silmas pidades. Säästliku majandamise eest vastutab iga asutuse juht. Investeeringute, jooksva remondi ja muude tegevuskulude teostamiseks läbi erinevate toetusmeetmete on projektide omaosaluste summad prioriteetsed võrreldes teiste sarnaste kulutustega.

2025. aasta eelarves kasvavad põhitegevuse kulud võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega 13% võrra. Suurim tõus on seejuures sotsiaaltoetustel – 76%. Enamiku sellest moodustab 1. juulist 2023. aastal kehtima hakanud pikaajalise hoolduse reformi tulemusel ettenähtud kulud eakate hooldamiseks (336 000 eurot). Kuigi üldiselt valla töötajate töötasud ei tõuse, kasvavad personalikulud kokku siiski 17% võrra võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega. 2025. aastal on miinimumtasu 886 eurot. Haridustöötajate miinimumtasu tõusuga eelarves arvestatud ei ole.

Majandamiskulud jäävad 2023. aasta tegelike kuludega võrreldavale tasemele. Selle põhjuseks on stabiliseerunud kütte- ja elektri hinnad, valla kokkuhoiupoliitika ning eelnevalt eakate hoolduskulude katteks kulunud summade kajastamine majandamiskulude all (alates 2023. aasta juulist sotsiaaltoetused).

Reservfond ettenägematute kulutuste katteks on kavandatud põhitegevuse kuluna ning reservfondi suunatakse vastavalt Haljala valla finantsjuhtimise korrale 0,5% eelarve põhitegevuse kuludest (2025. aastal 45 000 eurot).

HALJALA VALLA 2025. AASTA EELARVE

Haljala valla 2025. aasta eelarve maht kokku on 13,74 miljonit eurot (põhitegevuse kulud + põhivara soetamine + finantskulud + kohustiste tasumine).

Põhitegevuse tulude maht on 2025. aastal 8,84 miljonit eurot ning põhitegevuse kulud moodustavad 8,40 miljonit eurot. Põhivara soetusteks on kavandatud 4,76 miljonit eurot, millest 2,11 miljonit on kavas katta saadavate toetuste, 1,1 miljonit põhivara müügist saadud tulude ning 1,2 miljonit laenu abil.

2025. aasta planeeritav põhitegevuse tulem on ligikaudu 444 000 eurot. 2023. aasta tegelik põhitegevuse tulem oli 401 981 eurot ning aasta lõpu likviidsete vahendite jääk 102 484 eurot. 2024. aasta lõpu likviidsete vahendite (raha) jääk oli 575 079 eurot. 2024. aasta põhitegevuse tulem on eeldatavasti suurusjärgus 750 000 eurot.

	2025 eelarve	2024 eelarve	2024 tegelik	2023 eelarve	2023 tegelik	2025 EA/ 2023 tegelik
Põhitegevuse tulud	8 838 962	8 281 025	7 826 562	7 772 588	7 829 809	113%
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	6 440 500	6 083 740	5 568 222	5 535 200	5 556 995	116%
Kaupade ja teenuste müük	326 440	326 975	355 374	286 387	302 657	108%
Saadud toetused	1 997 022	1 847 620	1 889 073	1 934 001	1 938 364	103%
Muud tulud	75 000	22 690	14 193	17 000	31 793	236%
Põhitegevuse kulud	-8 397 272	-7 971 872	-7 583 821	-7 716 268	-7 427 829	113%
Sotsiaaltoetused	-467 350	-439 350	-430 202	-284 296	-264 811	176%
Muud toetused	-121 447	-165 005	-105 250	-161 615	-140 872	85%
Tööjõukulud	-5 021 545	-4 626 031	-4 507 089	-4 400 720	-4 274 725	117%
Majandamiskulud	-2 741 780	-2 722 860	-2 541 139	-2 795 377	-2 746 927	100%
Muud tegevuskulud	-45 150	-18 626	-141	-74 260	-494	
Investeeringustegevuse tulud	3 211 965	1 471 935	476 706	756 100	738 461	
Saadud toetused	2 110 215	1 129 835	381 491	20 000	25 681	
Muud tulud	1 100 000	340 100	93 502	734 900	711 450	
Finantstulud ja -kulud	1 750	2 000	1 713	1 200	1 330	
Investeeringustegevuse kulud	-5 047 810	-2 554 626	-2 011 345	-2 052 664	-1 974 088	
Põhivara	-4 763 100	-2 257 505	-1 742 666	-1 771 647	-1 705 236	
Muud toetused	-79 710	-72 121	-44 428	-83 797	-68 431	
Finantstulud ja -kulud	-205 000	-225 000	-224 251	-197 220	-200 422	
Finantseerimistegevus	820 000	1 104 945	754 425	-357 400	-357 390	
Lühiajalised kohustised	1 200 000	1 450 000	1 095 000			
Pikaajalised kohustised	-380 000	-345 055	-240 575	-357 400	-357 390	
Nõuete-kohustuste muutus		-293 000	490 126	-346 000		
Lühiajalised kohustised		-293 000	490 126	-346 000		
Likviidsete varade muutus	-574 155	38 407	472 594	1 943 644		
Käibevara	-574 155	38 407	472 594	1 943 644		

Tabel 1. Haljala valla 2025. aasta eelarve põhinäitajad võrreldes eelmiste eelarveperioodidega (seletuskirja koostamise hetkel ei ole veel tekkepõhiselt kõik 2024. aasta tulud ja kulud

selgunud) NB! Siin ja edaspidi (kui ei ole märgitud teisiti) on viimases veerus arvatud 2025. aasta eelarve muutus võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega.

Netovõlakoormus on võlakohustiste ja likviidsete varade kogusumma vahe. KOFIS-i alusel on üldjuhul lubatud netovõlakoormus 60% (2024. aastal 80% ja 2025. aastal 75%) põhitegevuse tuludest. Haljala valla prognoositav netovõlakoormus 2025. aasta lõpuks on 6,62 miljonit eurot ja netovõlakoormuse määr (netovõlakoormus/põhitegevuse tulud) ligikaudu 75%.

PÕHITEGEVUSE TULUD

Põhitegevuse tulud on vallaeelarvesse planeeritud arvestades 2023. ja 2024. aasta tegelikke tulusid ja ala-eelarvete taotlustes esitatud andmeid.

Kokkuvõtte suurematest tulugruppidest tululiikide kaupa on esitatud tabelis 2.

	2025 eelarve	2024 eelarve	2024 tegelik	2023 eelarve	2023 tegelik	2025 EA/ 2023 tegelik
Põhitegevuse tulud	8 838 962	8 281 025	7 826 562	7 772 588	7 829 809	113%
Füüsilise isiku tulumaks	5 950 000	5 700 000	5 209 995	5 200 000	5 220 976	114%
Maamaks	440 000	328 200	300 935	331 600	332 354	132%
Parkimistasu	46 000	51 540	51 541			
Reklaamimaks	4 500	4 000	5 752	3 600	3 665	123%
Riigilõivud	11 000	9 200	10 345	11 000	11 605	95%
Tulud haridusalasest tegevusest	248 660	238 710	256 433	176 432	179 601	138%
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	9 500	8 040	10 625	7 640	10 041	95%
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	28 800	29 195	33 499	23 750	25 557	113%
Tulud sotsiaalsuhtlusest tegevusest	9 700	11 300	13 343	9 500	9 533	102%
Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud	12 500	19 250	19 953	19 500	20 892	60%
Tulu keskkonnakaitsest				1 185	1 185	0%
Tulud üldvalitsemisest	150	3 000	125	2 570	3 614	4%
Üür ja rent	6 130	8 280	10 244	7 810	13 629	45%
Õiguste müük				27 000	27 000	0%
Muu toodete ja teenuste müük			507			
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine	65 740	124 170	164 623	158 772	160 660	41%
Saadud tegevustoetused	1 931 282	1 723 450	1 724 450	1 775 229	1 777 704	109%
Tulud loodusressursside kasutamisest	15 000	15 000	6 503	17 000	30 365	49%
Trahvid ja muud varalised karistused	60 000			0		
Eespool nimetatuta muud tulud		7 690	7 690		1 428	0%

Tabel 2. Põhitegevuse tulud

Maksutulud

2025. aasta eelarves moodustavad maksutulud põhitegevuse tuludest kokku 6 440 500 eurot ehk 73%. Maksutuludest laekub enim füüsilise isiku tulumaksust (67% põhitegevuse tuludest).

Füüsilise isiku tulumaks

Tulumaks laekub valla eelarvesse tulumaksuseaduse alusel. Maksu arvestab ja kogub Maksu- ja Tolliamet ning füüsilise isiku maksustatavast tulust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele 11,29%. Maksumaksja elukohana kalendriaastal arvestatakse sama kalendriaasta 1. jaanuari seisuga registrisse kantud elukohta. 2024. aastast lisandus tulumaksu laekumise valemisse ka riiklike pensionide tulu (2025. aastast 5,5%), mis on mõeldud

pikaajalise hoolduse kulude katteks. Tulumaksu laekumise kasv võrreldes 2024. aasta eelarvega on 4,4%.

Maamaks

Maamaks on maa maksustamishinnast lähtuv maks. Haljala vallavolikogu 24.09.2024 määruse nr 70 kohaselt kehtestati 2025. aastaks alljärgnevad maamaksumäärad: elamu- ja maatulundusmaa õuema kōlvikutel 1%; eelnevalt nimetamata maatulundusmaal 0,5% ning kōikide muude sihtotstarvetega maadel 2% maa maksustamishinnast aastas. 2025. aastal on maamaksu laekumiseks planeeritud 440 000 eurot, mis on 6,8% maksutuludest. Riik hūvitab Haljala vallale 2025. aastal looduskaitsealuste maade maamaksu summa lābi tasandusfondi (summas 159 290 eurot).

Parkimistasu

Kohalike maksude seaduse alusel kehtestati Haljala vallas 2024. aastal avalikul parkimisalal parkimise korraldamise eesmārgil parkimistasu (suvisel perioodil Vōsu ja Kāsmu piirkonnas). Parkimistasu on 2025. aasta eelarvesse kavandatud summas 46 000 eurot.

Reklaamimaks

Kohalike maksude seaduse alusel valla- ja linnavolikogude poolt kehtestatav maks. 2025. aastal on reklaamimaksuks planeeritud 4 500 eurot, mis lāhtub eelmiste aastate laekumistest.

Tulud kaupade ja teenuste mūūgist (omatulud)

Tulud kaupade ja teenuste mūūgist on kavandatud summas 326 440 eurot ning moodustavad valla 2025. aasta pōhitegevuse tuludest 3,7%. Pōhiosa tuludest laekub haridusasutuste tegevusest (kohatasud, toiduraha jmt) – 248 660 eurot, rahvamaja ning spordihoone tegevustest – 38 300 eurot ning elamu- ja kommunaalmajandusest – 12 500 eurot.

Riigilōivud

Kohalikule omavalitsusele laekub riigilōivudest tulu peamiselt vāljastatud ehitus- ja kasutuslubade eest. Riigilōivumāārad on kehtestatud riigilōivuseadusega. Riigilōivude laekumiseks on planeeritud 2025. aastal 11 000 eurot.

Tulud haridusasutuste majandustegevusest

Tulu koosneb valla hallatavate haridusasutuste omatuludest (osalustasud, kohatasud), teiste omavalitsuste poolt tasutavast tulust, kui nende õpilased kāivad Haljala valla hallatavates haridusasutustes. Riigi kehtestatud ūldhariduskooli õpilaskoha maksumus 2025. aastal on 109 eurot õpilase kohta kuus.

Koolieelse lasteasutuse lapsevanema poolt kaetava kohatasu suurus Haljala valla lasteaedades on 6,2% miinimumpalgast (vastavalt Haljala Vallavolikogu 15. veebruari 2022. a māārusele nr 8: „Haljala valla koolieelsete lasteasutuste rahastamisel vanemate poolt kaetava osa māār ja tasumise kord“). 2025. aastal on miinimumpalk 886 eurot, seega kohatasu suurus on 55 eurot

(summa ümardatakse täiseurodeks). Soodustused kohatasu osas pere teisele lapsele 50% ning järgnevatele lastele 100% jäävad kehtima. Arvestuslik lasteaiakoha maksumus teistele omavalitsustele on Haljala Lasteaed Pesapuu tavarühmas 676 eurot, sobitusrühmas 811 eurot ja tasandusrühmas 1 351 eurot ning Võsu kooli lasteaias 691 eurot.

Tulud kultuuri- ja kunstiasutuste majandustegevusest tulevad Haljala rahvamaja majandustegevusest. Peamine tulu laekub rahvamaja ruumide rendist ning tasuliste ürituste piletitulust.

Tulud spordi- ja puhkealasest majandustegevusest hõlmavad piletitulu jõusaali kasutamisest, müügitulu, saali rent Võsu ja Haljala spordihoonest.

Tulud sotsiaalalasest tegevusest

Haljala vald pakub abi valla eakatele, puuetega ja erivajadustega isikutele sotsiaaltranspordi, avahoolduse ja isikliku abistaja teenust.

Üüri- ja renditulu varadelt tuleb vallale kuuluvate varade renditulust (eluruumid, mitteeluruumid, maa kasutusse andmise lepingud jmt).

Saadavad toetused tegevuskuludeks

Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimine ehk projektid. Sellised eraldised laekuvad peamiselt riigiasutustelt, riigi sihtasutustelt, Euroopa Liidult ning on seotud erinevate projektide läbiviimisega. 2025. a. eelarvesse on planeeritud sihtotstarbelisi toetuseid kokku summas 65 740 eurot, millest 10 000 moodustab eriplaneeringu projektijuhi palgatoetus, kultuurivaldkonna toetus kokku 24 890 eurot (sh raamatukogude riiklik dotatsioon, Kultuuriministeeriumi toetus koori- ja tantsujuhtidele). Haridusvaldkonna toetussumma kokku on 10 990 eurot (mh PRIA koolipiima ja -puuvilja toetused). Sotsiaalvaldkonnas on planeeritud saadavaid toetuseid 19 860 eurot.

Toetuste eraldistest on peamiseks tuluallikaks riigieelarve seaduse alusel laekuvad riiklik toetus- ja tasandusfond. Toetusfondi vahendid on ette nähtud hariduskulude toetuseks (õpetajate ja koolijuhtide tööjõukulud, õppevahendid, koolilõuna, koolitusteks jm), huvitegevuse toetuseks, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetuseks, toimetulekutoetusteks, erinevate sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamiseks, sündide ja surmade registreerimise kulude hüvitamiseks ning kohalike teede hoiu toetuseks.

Toetus- ja tasandusfond moodustavad valla põhitegevuse tuludest suuruselt teise tulude allika, 2025. aastal moodustavad saadavad toetused 22% põhitegevuse tuludest.

Tasandusfondi eraldisi saab Haljala vald kuni aastani 2025. 2025. aastaks kavandatud tasandusfondi summa on 290 273 eurot, millest 159 290 eurot moodustab hüvitis looduskaitsealuste maade eest saamata jääva maamaksu eest. Tabelis 3 on toodud ülevaade tasandus- ja toetusfondi eraldistest (prognoositud 2024. aasta eraldiste järgi).

Tasandus- ja toetusfond (€)	2025 (19.01.2025)	2024
Tasandusfond	290 273	134 699
Kohaliku omavalitsuse toetusfond:	1 641 009	1 588 751
Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus, sh:	1 303 160	1 263 867
<i>põhikooli õpetajate tööjõukuludeks</i>	<i>1 102 718</i>	<i>1 070 606</i>
<i>gümnaasiumi õpetajate tööjõukuludeks</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks</i>	<i>46 029</i>	<i>46 029</i>
<i>õpetajate, direktorite ja õppealajuh. täiendkoolitusteks</i>	<i>5 159</i>	<i>5 159</i>
<i>õppekirjanduseks</i>	<i>17 955</i>	<i>17 841</i>
<i>koolilõunaks</i>	<i>55 125</i>	<i>54 775</i>
<i>tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks</i>	<i>71 940</i>	<i>55 080</i>
<i>kultuuriranits</i>	<i>4 234</i>	<i>4 207</i>
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	85 594	85 681
Huvihariduse ja -tegevuse toetus	47 390	49 989
Suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetus (enne: raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus)	4 415	3 011
Toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	14 475	6 046
Vaimse tervise edendamise toetus	6 989	
Matusetoetus	-	-
Asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	-	-
Pikaajalise hoolduse korralduse toetus	-	-
Rahvastikutoimingute kulude hüvitis	-	164
Kohalike teede hoiu toetus	178 986	179 993
KOKKU TASANDUS- JA TOETUSFOND	1 931 282	1 723 450

Tabel 3. Tasandus- ja toetusfondi jaotus

Muud tulud

Muude tulude alla kuuluvad keskkonnatasude seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide järgi kohalike ja riiklike kaevanduste kaevandusõiguse tasud ning vee erikasutustasud. Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Keskkonnatasude seaduse (KeTS) kohaselt jaotatakse keskkonnatasudest saadav raha seaduses sätestatud ulatuses riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohalike omavalitsuste eelarvete vahel. Vee erikasutusõiguse tasu kogub Keskkonnaamet ning jaotab laekunud tasu kohaliku omavalitsuse ja riigieelarve vahel.

Muude tulude all kajastatakse ka trahve ja muid varalisi karistusi, saastetasusid ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitisi ning muid eespool nimetatud tulusid.

PÕHITEGEVUSE KULUD

Vastavalt KOFS-ile planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust ega finantskulusid.

Põhitegevuse kulud on vallaeelarvesse planeeritud arvestades 2023. ja 2024. aasta tegelikke kulusid, majandusprognoose ja alaeelarvete taotlustes esitatud andmeid. 2025. aastaks planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 8,4 miljonit eurot.

	2025 eelarve	2024 eelarve	2024 tegelik	2023 eelarve	2023 tegelik	2025 EA/ 2023 tegelik
Põhitegevuse kulud	8 397 272	7 971 872	7 583 821	7 716 268	7 427 829	113%
Sotsiaaltoetused	467 350	439 350	430 202	284 296	264 811	176%
Muud toetused	121 447	165 005	105 250	161 615	140 872	85%
Tööjõukulud	5 021 545	4 626 031	4 507 089	4 400 720	4 274 725	117%
Majandamiskulud	2 741 780	2 722 860	2 541 139	2 795 377	2 746 927	100%
Muud tegevuskulud	45 150	18 626	141	74 260	494	

Tabel 4. Põhitegevuse kulud kululiikide kaupa

Põhitegevuse kulud jaotatakse antavateks toetusteks tegevuskuludeks (sotsiaaltoetused ja muud toetused) ja muudeks tegevuskuludeks (tööjõu-, majandamis- ja muud tegevuskulud). Tegevuskuludeks antavateks toetusteks on 2025. aastal planeeritud ligikaudu 589 000 eurot, mille osakaal põhitegevuse kogukuludest on 7%.

Sotsiaalabi toetused, ca 467 000 eurot, moodustavad kõikidest antavatest toetustest 80%.

Sotsiaalabi toetused jagunevad:

- Peretoetused
- Toimetulekutoetused ja täiendavad sotsiaaltoetused
- Toetused puuetega inimestele ja nende hooldajatele
- Õppetootused
- Erijuhtudel riigi poolt makstavad maksud
- Muud sotsiaalabitoetused
- Preemiad ja stipendiumid

Sotsiaalabi toetuste summad on viimastel aastatel oluliselt tõusnud tulenevalt 2023. aasta juulist jõustunud pikaajalise hoolduse reformist. 2025. aasta eelarvesse on eakate toetusteks kavandatud 336 000 eurot.

Sihtotstarbelisi toetusi on 2025. aasta eelarvesse planeeritud 121 447 eurot. Sellest 38 215 moodustavad Haljala valla liikmemaksud (MTÜ Partnerid, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus, VIROL, Arenduskoda MTÜ). Sihtotstarbelised toetused on kavandatud Võsu sadamakapteni ja Esku kalmistuvahi tööjõukulude hüvitamiseks (mõlemad 14 226 eurot). Ühekordsed toetused MTÜ-dele ja valla esindusrühmadele on eelarvesse kavandatud summas 22 700 eurot. Projekti „Kodud tuleohutuks“ toetuse summaks on eelarves ette nähtud 20 000 eurot (millest 8 000 kaetakse toetuse abil).

Tegevuskuludeks on 2025. aastal kavandatud 7,8 miljonit eurot, sh:

- Tööjõukulud 5,02 milj eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 59,8%
- Majandamiskulud 2,74 milj eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 32,7%
- Muud kulud 45 150 eurot

Personalikulud koosnevad töötasudest ja töötasudega seotud maksudest. Personalikulude kasv võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega on 17%. Eelarve koostamise hetkel ei ole teada, et õpetajate miinimumpalk 2025. aastal tõuseks.

Majandamiskulud koosnevad administreerimis-, uurimis- ja arendustööde-, lähetus-, koolitus-, kinnistute ja hoonete majandamis-, rajatiste majandamis-, sõidukite ülalpidamis-, inventari ja infotehnoloogia-, toitlustamis-, meditsiini-, teavikute ja õppevahendite, vaba aja sisustamise ja muudest majandamiskuludest.

2025. aasta eelarves jäävad kavandatud majanduskulud võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega võrreldavale tasemele. Küttekulud võrreldes 2023. aasta tegeliku kuluga vähenevad üle 26 000 euro; elektritarbimise kulud eelarves võrreldes 2023. aasta tegeliku kuluga langevad üle 18 000 euro. Kasvanud on kulud koolitranspordile (26%) ja toiduainetele (16%). Teiste majandamiskulude kavandamisel on arvestatud tänaseks teadaolevate hinnatõusudega.

Muudest kuludest enamiku moodustab reservfond summas 45 000 eurot. Reservfondi kasutatakse vastavalt vallavolikogu poolt kinnitatud Haljala valla finantsjuhtimise korrale.

KULUD VALDKONDADE JA TEGEVUSALADE KAUPA (NB! summad ümardatud tuhandete eurodeni)

Eelarve tulud ja kulud on „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi“ järgi jaotatud tegevusvaldkondade kaupa. Kümnest valdkonnast on Haljala vallas kasutusel üheksa. Alljärgnevalt on vaadeldud põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulusid valdkondade ja tegevusalade lõikes.

Üldised valitsussektori teenused (01)

Volikogu (01111) kuludes kajastatakse volikogu esimehe, aseesimehe, komisjonide liikmete ja volikogu liikmete tasusid ja hüvitisi ning nende tegevusega seotud majanduskulusid. Valla-volikogu kulud on 61 000 eurot, mis koosneb volikogu esimehe, aseesimehe ja komisjonide esimeeste ning liikmete tasudest ja maksudest ning esinduskuludest ning kuludest noorte-volikogule. Volikogu liikmete tasude eelarve jääb võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega ligikaudu samale tasemele. 2024. aastal otsustas vallavolikogu volikogu ja komisjonide liikmete tasusid ajutiselt (üheks aastaks) vähendada, alates 2025. aastast on tasud jälle tavapärasel tasemel. 2025. aastast lisandub volikogu eelarvesse vastavalt laekunud ettepanekule noortevolikogu kulu 1 500 eurot.

Vallavalitsuse (01112) tegevusalal on kajastatud vallavanema, vallavalitsuse liikmete, valla-kantselei, finantsteenistuse, arendus- ja kommunikatsiooniteenistuse ning ehitus- ja keskkonna-teenistuse töötajate töötasud ning nende tegevustega otseselt seotud majandamiskulud (bürookulud, esindus- ja vastuvõtukulud, panga- ja audiitorteenused, õigusabikulud, isiklike sõiduautode kasutamise hüvitise kulud, töötervishoiukulud ning koolituskulud). Lisaks valla-

maja ruumide majandamiskulud. Vallavalitsuse eelarve on 764 000 eurot, millest 21 000 on kavandatud investeerimistegevuseks (riigilt edasimüügi eesmärgil soetatav maa). Personali- kulud moodustavad 77% ja majandamiskulud 20%. Eelarve väheneb võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega ligikaudu 5%, kuna alates 2024. aastast kajastuvad haridus- ja sotsiaalteenistuse kulud vastavate valdkondade all.

Reservfond (01114). Haljala valla finantsjuhtimise korra § 9 lõike 2 alusel moodustatakse reservfond vähemalt 0,5% ulatuses põhitegevuse kuludest. Reservfondi suuruseks on 2025. aastal planeeritud 45 000 eurot. Reservfondi kasutab valitsus ootamatute ja reeglina ühekordsete ettenägematute kulude katmiseks, mida eelarve koostamise käigus ei olnud võimalik ette näha ja eelarvesse planeerida.

Muud üldised valitsussektori teenused (01600) - üldised valitsemisega seotud liikmemaksud ning kohalike omavalitsuste valimistega seotud kulud. Vastava valdkonna liikmemaksud kajastuvad valdkonna kuludes. Alljärgnevalt on toodud planeeritud liikmemaksud.

Organisatsioon	2025	2024
LÄÄNE-VIRU OMAVALITSUSTE LIIT	17 675	16 745
Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus MTÜ	5 370	4 474
Eesti Linnade ja Valdade Liit	4 500	4 445
Mittetulundusühing PARTNERID	2 500	2 000
Arenduskoda MTÜ	2 970	2 915
Virumaa Rannakalurite Ühing	1 200	

Lisaks tabelis märgitud liikmemaksudele on sellel tegevusalal ka reserv ühistevusteks VIROLis summas 3 000 eurot ning toetus Toidupangale 1 000 euro ulatuses.

KOV valimiste läbiviimiseks on ette nähtud tööjõukuludeks 12 530 eurot.

Valitsussektori võla teenindamine (01700) tegevusalal kajastatakse omavalitsuse finantseerimistegevus ehk võetud laenud ja nende tagasimaksed. 2025. aastal on laenude tagasimakseteks planeeritud 360 000 eurot ning intressikuludeks 205 000 eurot. Investeeringute omaosaluste finantseerimiseks on plaanis võtta laenu summas kuni 1,2 miljonit eurot.

Avalik kord ja julgeolek (03)

Vetelpääste (03200) tegutseb Võsu rannas juunist augustini. Vetelpääste töötajaid on kokku 5. Vetelpääste tegevusalal kajastatakse ka Võsul, Sadama 2 asuva hoone kommunaalkulud – vesi, elekter, valveteenus. Tegevusala eelarve kokku 28 000 eurot.

Majandus (04)

Valdkonna eelarve kokku on 384 000 eurot, sh investeeringud 180 000 eurot.

Valla teed ja tänavad (04510). Valla teede ja tänavate korrashoiuga seotud kulude katmisel on oluline osa riigilt eraldatud vahenditel. 2025. aasta eelarvesse on planeeritud kuludeks 292 000 eurot, 179 000 eurot on riigi poolne toetus (2023. aastani kajastati sellel tegevusalal ka lumetõrjega seotud kulud, 2024. aastast on lumetõrje avalike alade puhastuse tegevusala all vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kontoplaanile. Sellest tulenevalt on tegevusala 2025. aasta eelarve 2023. aasta tegelikest kuludest 16% väiksem). Investeeringuna on kavandatud 180 000 eurot valla teede rekonstrueerimiseks.

Planeeringud (04740). Tegevusala eelarvesse on planeeritud planeerimistegevusega (detailplaneeringud, üldplaneering, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava koostamise jmt) seotud kulud, kokku summas 92 000 eurot.

Keskkonnakaitse (05)

Valdkonna kulude eelarve kokku on 695 000 eurot. 2023. aastal alustas tegevust Haljala valla majanduskeskus, kelle haldusalas on keskkonnakaitse valdkonda kuuluvad tegevused nagu avalike alade ning rannalade korrashoid, elamu- ja kommunaalmajandus, tänavavalgustus, kalmistud ja hulkuvate loomadega seotud tegevused.

Jäätmekäitlus (05100). Kuludesse on planeeritud Haljala alevikus Rakvere mnt 19a ja Võsu alevikus Spordi tn 16 asuva jäätmejäätumise kulud – ruumide kütmisega (elektriküte), vee ja kanalisatsiooniga seotud ning jäätmete vastuvõtu-, veo- ja käitlemisega seotud kulud. Nii Haljala kui Võsu jäätmejaama haldab MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus. Suveperioodil on väljas ka suured avalikud prügikastid randades (Võsu, Karepa, Käsmu, Pedassaare). Korraldatud jäätmeveo leping Haljala valla haldusterritooriumil on sõlmitud Eesti Keskkonnateenused AS-ga. Jäätmekäitluse tegevusala eelarve kokku on 98 000 eurot.

Avalike alade puhastuse (05101) eelarve kokku on 333 000 eurot. Tööjõu kuludes on arvestatud aastaringse haljasalade, teede ja tänavate puhastusega. Majandamiskuludeks on eelarvesse planeeritud aastaringne haljasalade, parklate ja teede puhastus koos prahi äraveoga. Siia on planeeritud ka summad istikute ja taimede ostmiseks, heakorraga seotud tööde ja teenuste osutamiseks ning kulutused lumetõrjele (2025. aasta eelarves 240 000 eurot), mis kajastusid kuni 2023. aastani valla teede ja tänavate tegevusalal (2024. aasta eelarve 230 000 eurot, tegelik kulu 193 641 eurot; 2023. aasta tegelikud kulud olid 231 000 eurot).

Ranna (05400) tegevusala tööjõukuludesse on arvestatud rannakoristajate nelja kuu töötasud koos maksudega. Toetuslepingu nr 12-2/22/9 järgi on eelarvesse planeeritud miinimumpalgaga seotud toetus Võsu sadamakaptenile. Majandamiskuludesse on planeeritud ranna korrashoiuga kaasnevate tööde kulud – liiva sõelumine, mänguväljakute ja -platside korrastamine, laudtee ning ranna wc-de korrashoid. Tegevusala kulude eelarve kokku on 264 000 eurot, sellest 200 000 on kavandatud Võsu sadama korrastamiseks LEADER meetme toetuse abil.

Elamu- ja kommunaalmajandus (06)

Valdkonna kulude eelarve kokku on 624 000 eurot.

Veevarustuse (06300) tegevusalal kajastatakse hajaastustusprogrammi kaudu teostatavad investeeringud (50% toetusega) hajaastustusega piirkondades elavatele peredele. Tegevusala eelarve kokku 80 000 (sellest 34 000 eurot 2024. aastal lõpetamata projektid).

Tänavavalgustuse (06400) eelarve maht kokku on 88 000 eurot. Tänavavalgustuse tegevusala all kajastatakse elektrienergia kulu ja rajatiste korrashoiu ja remondi kulu.

Elamu- ja kommunaalmajanduse haldamise (0660501) tegevusala eelarve kokku on 365 000 eurot. Tööjõukuludesse on planeeritud lisaks elamu- ja kommunaalmajanduse palga-

fondi veel hallatavate asutuste majandustöötajate (puhastusteenindajad, majahoidjad, majandustöötajad jne) töötasud. Majandamiskuludesse on planeeritud valla vara haldamisega seotud kulud.

Vallale kuuluvad 5 korterit Võsul, 2 korterit Haljala alevikus, 1 korter Essus, 1 elamu Aasperes, 1 korter Vihulas, 1 korter Altjal ning kortermaja Põdrusel. Kuni 2024. aastani kajastati kõikide korteritega seotud kommunaalkulud ja tulud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevusalal. Alates 2025. aastast eristatakse sotsiaalkorterid, mille majandamisega seotud tulud ja kulud kajastuvad edaspidi sotsiaalvaldkonna all. Nimetatud muudatuse tulemusena väheneb tegevusala 2025. aasta eelarve võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega 7%.

Tegevusala eelarvesse on kavandatud ka bussiootepaviljonide korrastamine ning jooksev remont. Sõidukite kuludesse on planeeritud majanduskeskuse sõidukitega kaasnevad kulud: liising, kütus ja remont.

Kalmistute (0660502) eelarve kokku 76 000 eurot, sh toetus SA-le Esku Kabel, mis on seotud miinimumpalgaga ning mõeldud kalmistuvahi töötasuks. Lisaks sihtotstarbelisele toetusele kajastuvad kalmistute tegevusalal nelja kalmistuvahi (Ilumäe, Haljala, Vainupea, Käsnu) töötasud ning kalmistu korrashoiuga seotud kulutused: igakuine jäätmevedu, ohtlike puude langetamine, kalmistupüha eel liivavedu, niitmistööd, töövahendid jms.

Hulkuvate loomadega seotud tegevus (0660503). Hulkuvate kasside ja koerte varjupaika toimetamise ja seal ülalpidamise kulud. Kulu oleneb väljakutsete arvust ja teenuse kasutamise vajadusest. Eelarve 15 000 eurot.

Tervishoid (07)

Valdkonna kulu kokku 10 000 eurot.

Perearstikeskused (07210). Tegevusala eelarve 8 000 eurot, mis koosneb Haljala arstipunkti ja Võsu Mere tn 63a arstipunkti kommunaalkuludest.

Üldhaigla teenused (Rakvere Haigla) (07310). Alates 2023. aastast kajastatakse üldhaigla teenustes MTÜ Rakvere Haigla liikmemaksu. 2025. aastal on planeeritud MTÜ Rakvere Haigla liikmemaks summas 2 500 eurot ning AS Rakvere Haigla tegevustoetust ei ole vallal kavas tasuda.

Vaba aeg, kultuur, religioon (08)

Alates 1. jaanuarist 2023 tegutseb Haljala valla kultuuri- ja vabaajakeskus (KUVAKE) koordineerib Haljala vallas kultuuri-, spordi- ja noorsootööst tegevust. Asutuse all on järgmised tegevusalad: Haljala Spordihoone, Võsu Spordihoone, spordirajatised, Haljala Noortekeskus, Võsu Noored, Haljala kultuuri- ja vabaajakeskus (rahvamaja). Lisaks sellele asutusele kajastuvad kultuurivaldkonna all ka haruraamatukogud, rahvamajad (MTÜ-d), Võsu rannaklubi, rahvakultuuri tegevusala ning vallaleht. Valdkonna eelarve kokku on 839 000 eurot.

Haljala Spordikeskus (0810201) ja **Võsu Spordihoone** (0810202) vajavad senisest aktiivsemat tähelepanu ning KUVAKEse eesmärk on eelkõige uus Haljala kooli spordihoone nähtavamaks teha, et tuua spordisaalidesse enam püsirentnikke ja suurendada tulude osakaalu. Üks võimalus on teha enam koostööd majutus- ja toitlustuspartneritega, et korraldada spordihoonetes senisest rohkem spordilaagreid. Spordivaldkond korraldab koostöös kahe valla kooli ja aktiivsete spordiinimestega traditsioonilisi Haljala valla spordisündmusi.

Talveperioodil tegeleb asutus õpilastele suusaradade ettevalmistamisega. Haljala vald plaanib osa võtta omavalitsuste vahelistest mängudest ning korraldada aasta jooksul spordisündmusi, mida on pigem vähem, kuid on korraldatud nähtavamalt ja kvaliteetsemalt. Haljala spordikeskuse kulude eelarve on 53 000, Võsu Spordihoone kulude eelarve 96 000 eurot.

Spordirajatiste (0810203) eelarves kajastuvad valla välispordirajatistega seotud kulud. Tegevusala eelarve kokku 4 000 eurot.

Noorsootöö tegevus toimub **Haljala** (0810701) ja **Võsu noortekeskustes** (0810702). Igapäevatöö noortele tegevuste välja mõtlemiseks on tihedalt seotud mitmete riiklike ühendustega, mis pakuvad nii koolitusi kui ka ideid kaasaegseteks tegevusteks ja projektide rakendamiseks. Noortekeskuste üks oluline eesmärk on suvel ühise õpilasmaleva korraldamine kolmes vahetuses. Maleva kaasabil on võimalus heakorradada mitmed olulised avalikud alad. Mõlemas noortekeskuses töötab üks noorsootöötaja. Haljala noortekeskuse eelarve 2025. aastal on 29 000 ja Võsu noorte tegevusala eelarve 32 000 eurot.

Haljala Raamatukogu (08201) asub ajaloolises Köstrimajas. Haljala raamatukogu kogust leidub igale maitsele midagi – lugejat ootab ca 15 tuhat raamatut. Raamatukogul on olemas oma laenutuskast, kust saab oma reserveeritud raamatud kätte väljaspool raamatukogu lahti-olekuaega ning eraldi on olemas tagastuskast, kuhu saab raamatuid tagastada väljaspool raamatukogu lahti-olekuaega. Lisaks raamatutele pakutakse raamatukogus ka digiabi võimalust inimestele, kes jäävad hätta arvuti või nutitelefoni kasutamisel. Raamatukogus saab ka paljundada/printida/skanneerida. Raamatukogu tegeleb põhjalikult lastes lugemishuvi tekitamisega pakkudes lastele erinevaid teematunde. Raamatukogus toimuvad kohtumisõhtud huvitava inimestega (kirjanikud, teatriinimesed, jutuvestjad jne). 2024. aastal soetati vallale raamatukogubuss.

Haljala raamatukogu ühtse juhtimise alla kuuluvad haruraamatukogud Võsul, Võsuperes, Karepal ja teeninduspunktid Varangul ja Vergis. Aaspere ja Vihula haruraamatukogud on alates 2024. aastast suletud. Raamatukogude eelarved kokku on 146 000 eurot.

Haljala kultuuri- ja vabaajakeskus (rahvamaja; 0820202) on peamine kultuurivaldkonna tegevuskoht, mille tegevuskulude (2025. aastal 212 000 eurot) katmine moodustab suure osa Haljala valla kultuuri eelarvest. Rahvamaja on keskne hoone, kus toimuvad aastaringselt traditsioonilised kultuurisündmused, huvialaringide tegevus ja ühised taidlejate ettevõtmised. Rahvamajal on plaanis korraldada traditsioonilisi tantsuõhtuid, näidata elanikele kino, võõrustada erinevaid teatrietendusi ning korraldada väarikas vabariigi aastapäeva kontsert ja tähistada jaanipäeva.

Asutus teeb tihedat koostööd vallas tegutsevate külaseltsidega, kelle eestvedajate kaasabil korraldatakse valla külades ja äärealadel olulises mahus kultuuritegevust. Osades neist viiakse läbi juhendajate eestvedamisel iganädalaselt segakooriproove ning rahvatantsutreeninguid.

Rahvamajade (MTÜ; 0820203) tegevusalal kajastatakse Haljala vallale kuuluvate ja vabaihendustele rendile antud hoonete (Käsmu rahvamaja, Võhma seltsimaja, Vergi seltsimaja, Varangu külamaja) otsesed majanduskulud. Osades hoonetes tegutsevad valla haruraamatukogud ning nende kulud kajastuvad Haljala Vallaraamatukogu eelarves. Rahvamajade kulude eelarve kokku on 16 000 eurot.

Võsu Rannaklubi (0820204) eelarvesse on planeeritud rannaklubi hoonega seotud kommunaal- ja korrashoiukulud, mis on jagatud lasteaiarühmaga Rannalõvid, Võsu haruraamatukoguga ning vallavalitsusega. Proportsionaalselt on jaotus: 40% rannaklubi, 40% lasteaiarühm, 15% vallavalitsus ning 5% raamatukogu. 2025. aastal on plaanis alustada rannaklubi hoone rekonstrueerimisega MATA toetuse abil, selleks on eelarves ette nähtud 200 000 eurot (millest toetus 140 000). Võsu Rannaklubi kulude eelarve kokku 211 000 eurot.

Rahvakultuuri (0820205) tegevusalal kajastuvad MTÜ-dele antavad toetused lähtuvalt Haljala valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetuste andmise korrale (Haljala Vallavolikogu 18.08.2020 määrus nr 78). Võrreldes 2022. ja 2023. aastaga on toetuseid oluliselt vähendatud. Ühekordsed tegevustoetused ja investeringutoetused on mõeldud mittetulunduslikuks tegevuseks valla territooriumil tegutsevatele vabaihendustele, ettevõtjatele ja eraisikutele ning maakonna spordiliidule; eelarve 23 000 eurot.

Ringhäälingu- ja kirjastamisteenuste (08300) kuludesse on planeeritud valla lehe koostamise, trükkimise ja kojukandega seotud kulud, kokku summas 17 000 eurot.

Haridus (09)

Valdkonna kulude eelarve kokku 8,98 miljonit eurot (67% kogu valla kulude eelarvest). Haljala vallas on kaks lasteaeda – Pesapuu Haljalas ning Võsu kooli lasteaiarühmad; põhiharidust annavad samuti kaks kooli – Haljala Kool ja Võsu Kool. Gümnaasiumiharidust omandatakse teiste omavalitsuste era- või riigigümnaasiumites.

Haljala lasteaias (0911001) Pesapuu on 10 lasteaiarühma (2 sõimerühma, 1 sobitusrühm, 1 tasandusrühm ja 6 aiarühma), kus käib 137 last. Lasteaia põhiväärtusteks on lapsekesksus ja hoolivus, tervislikkus ja turvalisus, orienteeritus koostööle ja avatusele, innovaatus, rahvakultuuri ja traditsioonide hoidmine, professionaalsus ning vaimse ja füüsilise töö-, mängu- ja õppekeskkonna tagamine. Lasteaia kollektiivis töötab 44 inimest.

Vastavalt Haljala Vallavolikogu 20.12.2022 otsusele nr 72 peab lasteaia õpetajate töötasu olema vähemalt 90% üldhariduskooli õpetajate töötasust (magistrikraadiga lasteaia õpetajal 100%). Haljala lasteaia kulude eelarve kokku on 1,2 miljonit eurot.

Võsu kooli lasteaed (0911002, 0911003 ja 0911004) tegutseb neljas hoones. Võsukeste lasteaiarühm asub põhikooliga samas majas Võsul ning Rannalõvide rühm tegutseb Võsu Rannaklubi hoone teisel korrusel. Vihula lasteaiarühm Särasilmad asub Vihulas vanas algkooli majas. Võsupere lasteaiarühmad Kullaterad ja Rõõmupallid asuvad spetsiaalselt lasteaiale ehitatud hoones Võsupere külas Mudila kinnistul. Lasteaiarühmades on kokku 70 last, osad on

veel õppeaasta jooksul liitumas. Lasteaiarühmadest töötab kaheõpetaja süsteemis Võsupere ja Vihula rühmad, kuid Võsu rühmad töötavad kvalifitseeritud õpetajate puuduse tõttu üheõpetaja süsteemis. Kokku on lasteaia meeskonnas 20 inimest. Võsu lasteaia 2025. aasta kulude eelarve kokku on 571 000 eurot.

Lasteaiateenuse 0911005 tegevusala 2025. aasta eelarvesse on planeeritud 11 lasteaialapse kulude katmine teiste omavalitsuste lasteaedades. Kui laps ja lapsevanem on Haljala valla elanike registris, kuid elavad teise omavalitsuse haldusterritooriumil ja laps käib ka tegeliku elukoha lasteaias, siis peab Haljala vald katma selle lasteaia tegevuskulud. Eelarve kokku 60 000 eurot.

Haljala kool (0921201) tegutseb vastvalminud koolimajas ning eesmärgiks järgnevatel aastatel kasutada uue koolihoone ressursi eelkõige õppekasvatustöö paremaks ja kvaliteetsemaks läbiviimiseks. Samuti on eesmärgiks parema ja säästlikuma koolikultuuri kasvatamine kogu koolipere seas, mis toetub selle hoone tehnilistele lahendustele ja arhitektuuri omapärale.

2024. aasta novembrikuu seisuga õpib Haljala koolis 231 last. Koolis on planeeritud 34,4 ametikohta, nendest 24 on pedagoogid. 2024. aastal oli põhikooli- ja gümnaasiumiõpetaja töötasu alammäär täistööajaga töötamise korral 1 820 eurot kuus, 2025. aasta eelarves palgatõusuga arvestatud ei ole. Haljala kooli 2024. aasta kulude eelarve on 1,18 miljonit eurot (sellest tööjõukulud 1,02 miljonit eurot).

Võsu Kool (0921202) on lasteaed-põhikool, mis tegutseb neljas hoones. Võsu Kooli eesmärgiks on võimaldada lapsele sujuvat kulgemist lasteaia esimesest päevast kuni põhikooli lõputunnistuseni. Võsu koolimaja asub Võsu alevikus aadressil Kooli tänav 1. Kooli satuvad õppima erineva tausta ja võimetega õpilased, kool annab parima, et iga õpilane tunneks ennast toetatuna. Võsu kooli eripäraks on merendusõpe. Merendusõppe aine sisaldab endas kodukoha kalurikülade ajalugu, mereohutust ning purjetamise õpetust (sh tuule suuna hindamine, kaardi lugemine, erinevate purjekate tundmine ja käsitlemine merel). Koostöö Käsmu Lahe Merekooriga võimaldab meie õpilastel peale teoreetilise osa saada osa ka praktilisest. 2024. a novembrikuu seisuga õpib Võsu koolis 82 last 9 klassikomplektis. Võsu kooli 2025. aasta kulude eelarve on 4,99 miljonit eurot (sellest 744 000 tööjõukulud ning 4,15 miljonit eurot on kavandatud kooli uue hoone I etapi valmimiseks).

Õpilaskohtade (0921203) 2025. aasta eelarve kuludesse on planeeritud 75 000 eurot Haljala valla elanike registris olevate ja teiste omavalitsuste munitsipaalkoolides õppivate õpilaste õppekoha tegevuskulu katmiseks Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud piirmääras. Õpilaskoha maksumus 2025. aastal on 109 eurot kuus.

Tegevusala **noorte huviharidus ja huvitegevus** (09510) all kajastatakse riigi toetusfondist saadav huvihariduse ja -tegevuse toetus noorte huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ja mitmekesisuse parandamiseks. 2025. aastaks on planeeritud huvitegevuse kulusid 138 000 eurot (toetusfondi laekumiseks on kavandatud 47 390 eurot, mis tähendab, et vald panustab laste huvitegevusse 91 000 eurot omavahendeid).

Koolitranspordi (09600) tegevusalal kajastatakse kulu õpilasliinidele summas 520 000 eurot.

Koolitoidule eraldatakse vahendeid kulude katmiseks üldhariduse riiklikust toetusfondist. Koolitoidu tegevusaladele on valla eelarves kokku kavandatud 179 000 eurot. Kõik üldhariduskoolide õpilased saavad tasuta koolilõunat sõltumata rahvastikuregistrijärgsest elukohast.

Koolitoidu tegevusaladel (**Haljala kooli köök** (0960101) ja **Võsu kooli köök** (0960102)) on kajastatud kokkade palgakulud ning majandamiskuludes on peamine kuluartikkel toiduainete ja inventari kulud. Tegevusalal **koolitoit teistes koolides** (09601) kajastatakse kulud teiste kohalike omavalitsuste õppeasutustes õppivate Haljala valla laste toitlustamise kulud. Riik eraldab 1. kuni 12. klassi õpilase koolilõuna kulude katmiseks 1 euro päeva kohta. Tegelik maksumuse ja riigi poolt eraldatud toetuse vahe kulud kantakse valla eelarvest.

Õömaja (09602) tegevusalal kajastatakse kulud õpilaste majutamiseks õpilaskodudes. Tegevusala kulude eelarve 7 000 eurot.

Haridusüritused (09609). Alates 2022. aastast on koondatud selle tegevusala alla haridusvaldkonna üldised tegevused: koolitused, üritused, tunnustamised jms. Tegevusala 2025. aasta eelarve on 8 000 eurot.

Muu hariduse, sh hariduse halduse (09800) tegevusalal kajastatakse kohaliku omavalitsuse toetusfondi haridustoetuse summa ning alates 2024. aastast haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja palgafond ja isikliku sõiduauto kasutamise kulud ning laste koolitoetused (kokku 4000 eurot: esimesse klassi mineja toetus ja koolilõpetaja toetus). 2025. aasta kulude eelarve kokku 50 000 eurot.

Sotsiaalne kaitse (10)

Sotsiaalvaldkonna kulude eelarve kokku on 758 000 eurot.

Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse (10121) tegevusala kulude eelarve kokku on 101 000 eurot. 2025. a eelarves on puuetega inimeste ja nende hooldajate toetusteks planeeritud 21 000 eurot ning 22 000 eurot hooldajate eest makstava sotsiaalmaksu tasumiseks. Sihtotstarbeliste toetustena on planeeritud tegevustoetus Eesti Puuetega inimeste kojale, Lääne-Virumaa Vähihaigete Ühendusele. Siin kajastuvad ka tugisikute töötasud. Sõidukite ülalpidamise kuludesse on planeeritud sotsiaalosakonna autode kulud. Transporditeenuste kuludes on planeeritud 14 000 eurot sotsiaaltransporditeenuse osutamiseks.

Hooldekodud (10200). Tegevusala 2025. aasta eelarve kuluks on planeeritud 336 000 eurot. 1. juulist 2023 jõustunud sotsiaalhoolekande reform pani kohalikele omavalitsustele kohustuse tasuda isikute enda sissetulekust puudujääv osa hooldekodu kohatasust. 2023. aastal eraldas riik nende kulude katteks Haljala vallale 147 000 eurot; alates 2024. aastast toetusfondist eraldi pikaajalise hoolduse kulude katteks vahendeid ei eraldata, kuid vallale laekuvale tulumaksusummale lisatakse 5,5% riiklike pensionide tulumaksu, mis on arvestatud nende kulude katmiseks.

Muu eakate sotsiaalne kaitse/Päevakeskus (10201). 2025. aasta eelarve töötasudesse on planeeritud kolme hooldustöötaja töötasu. Majanduskuludesse on planeeritud Haljalas asuva päevakeskuse toimimisega seotud kulud ja Võsu Rannaklubi pesu pesemise ja inventari kasutamisega seotud kulud. Tegevusalal kajastatakse ka eakate jõulupeo korraldamise ning juubeli lilled kulud. Tegevusala eelarve kokku 58 000 eurot.

Asendus- ja järelhooldus (10400) rahastatakse riigi poolt toetusfondi kaudu. Toetust kasutatakse asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks, korraldamiseks ja hooldusperede toetamiseks. 2025. aasta kulude eelarve on 6 000 eurot. Asendushooldus - kuni lapse täisealiseks

saamiseni, järelhooldus - õppiva täisealise noore toetus. Haljala vallas hetkel lapsi asendus- või järelhooldusel ei ole.

Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (10402) kulude eelarve kokku on 61 000 eurot. 2025. aasta eelarvesse on planeeritud sünnitoetuseks 500 eurot, mis makstakse välja kahes osas - 250 eurot lapse sündides ja 250 eurot lapse üheaastaseks saamisel. Matusetoetuse suurus on 300 eurot, riigi poolt antavat toetust alates 2024. aastast ei ole. Tegevusalal kajastatakse ka tegevustoetus kauplusbussi teenuse osutajale ning Lääne-Viru Suurperede Ühendusele.

Tegevusalal kajastatakse ka lastelaagrites osalemise toetused (Rannapungerja, leina- ja diabeedilaager) ning vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ vanemlike oskuste koolituse kulud. Samuti psühholoogilised nõustamised, taastusravi ja teraapiad ning puuetega ja puueteta laste transpordikulu erinevatele teenustele. Planeeritud riigilõivukulu seoses kohtuavaldustega.

Töötute sotsiaalne kaitse (10500). 2021. aastal alustasid Lääne-Virumaa omavalitsused koos Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liiduga NEET noorte projekti. Tegevust rahastati struktuuri- fondi vahenditest. Haljala vallas töötas juhtumikorraldaja 0,3 kohaga kuni 30. septembrini 2023, kuid on vajadus teenuse jätkamiseks ning 2025. aasta eelarvesse on planeeritud töötasu ja sellega kaasnevad maksud kokku summas 7 000 eurot.

Sotsiaaleluruumide (10600) tegevusalal kajastatakse alates 2025. aastast valla sotsiaalkorterite majandamisega seotud tulud ja kulud. Tegevusala kulude eelarve kokku 9 000 eurot.

Riiklik toimetulekutoetus (10701). Sotsiaalhoolekandeseaduse alusel riiklikest vahenditest makstav toimetulekutoetus on riigieelarvelised vahendid toetusfondist, mis eraldatakse riigi poolt kehtestatud toimetulekupiirist allapoole jäävate inimeste toetuseks. Eelarvesse on planeeritud toimetulekutoetuste maksmiseks 15 000 eurot.

Ühekordsed sotsiaaltoetused (10702) tegevusala kulude eelarve 35 000 eurot. Ühekordsed toetused määratakse vähekindlustatud perekondadele, puuetega isikutele ja üksikutele vanaduspensionäridele põhjendatud avalduse alusel (kokku 2025. aastal planeeritud 15 000 eurot).

Eeldatavasti jätkub ka 2025. aastal Päästeameti poolt rahastatav projekt „Kodud tuleohutuks“. Eeldatav maksumus on 2025. aastal 20 000 eurot, sellest on toetussummaks kavandatud 8 000 eurot.

Muu sotsiaalne kaitse (10900) tegevusalal kajastatakse vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kontoplaanile alates 2024. aastast haridus- ja sotsiaalteenistuse töötajate tööjõukulud ja isiklike sõiduautode kasutamise kulud (enne vallavalitsuse tegevusalal). Tegevusala eelarve kokku on 131 000 eurot.

INVESTEERIMISTEGEVUS

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse valla eelarves põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ning tagasilaekuvad laenud, finantskulud ja -tulud. Alates 1. jaanuarist 2023 on põhivarana arvelevõtmise piirsumma 10 000 eurot.

2025. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara müük summas 1,1 miljonit eurot, põhivarade soetus summas 4,76 miljonit eurot ja põhivara soetamiseks antav toetus 80 000 eurot; põhivara soetuseks saadavad sihtfinantseeringud on kavandatud summas 2,11 miljonit eurot ning finantskulud (laenude intressid) kokku 205 000 eurot.

Põhivarade müügi summa 1,1 miljonit eurot koosneb erinevate kinnistute müügist, millega on kavas katta investeeringute kulud, eelkõige finantseerida Võsu Kooli uue hoone ehitust. Investeermisteggevuse tulude eelarveosas kajastatakse ka pangahoiuste intressitulu, mida on 2025. aastaks kavandatud 2 000 eurot.

Põhivarade müük	1 100 000
Intressitulu	2 000
Intressikulu	-205 000
Tänavavalgustuse uuendamine	-15 000
Kinnisvarainvesteering (Uus põik kinnistud)	-21 000
Kõvakattega tee ehitus	-180 000
HAP sihtfinantseerimine (2024 + 2025) ja HAP toetussumma	-80 000 (40 000)
Võsu sadama korrastamine (LEADER toetusega)	-200 000 (200 000)
Võsu Kooli uue hoone I etapp	-4 147 800 (1 730 000)
Võsu Rannaklubi hoone rekonstrueerimine (MATA toetusega)	-200 000 (140 000)

Tabel 5. 2025. aastaks eelarvesse kavandatud investeeringud

Hajaasustuse programmi on riigipoolseks toetuseks planeeritud 40 000 eurot. Programmi rahastamise allikateks on: 1/3 riik, 1/3 kohalik omavalitsus ja 1/3 taotleja.

EELARVE SEOSD ARENGUKAVAGA

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevalt sisaldab valla arengukava eelarvestrateegiat, mis viib arengukava kooskõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega. Valla arengukava uuendamisel töötati põhjalikult läbi valla eelarvestrateegia ja investeerimisprioriteedid. Haljala valla arengukava 2023-2028 ja eelarvestrateegia 2025-2028 kinnitati volikogu 24. septembri 2024 määrusega nr 69.

Tabelis 6 on toodud erinevused 2025. aasta eelarve ja kehtiva eelarvestrateegia vahel.

	Eelarve- strateegia 2025- 2028 (2025. a)	Eelarve 2025 eelnõu	Selgitus
Kinnisvarainvesteeringute soetamine	0	21 000	Haljala vald omandab riigilt Uus põik 4, 9, 10, 11, 13 ja 15 kinnisasjad edasimüügi eesmärgil. Tasumine riigile toimub kahes osas, 2025. aastaks on kavandatud I osamakse.
Võsu Rannaklubi hoone rekonstrueerimine	100 000	200 000	Eelarvestrateegias planeeriti hoone rekonstrueerimisega alustada 2024. aastal, tegelikult jääb kogu projekt 2025. aastasse. Lõplik summa selgub ehitushanke tulemusel.
Intressikulud	240 000	205 000	Intressikulud on korrigeeritud vastavalt kehtivatele laenude tagasimaksegraafikutele ja euribori muutustele.
Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine	60 000	180 000	Vallas on mitmeid teid, mille seisukord ei võimalda parandamist edasi lükata ning eelarvestrateegias ette nähtud summaga ei ole võimalik neid töid teostada.
Võsu koolihoone ehituse I etapp	2 736 500	4 147 600	Võsu kooli maksumus jagati eelarvestrateegias lihtsuse mõttes pooleks (jaotati kahe aasta peale). Tegelik ehitusmaksumus 2024 aastal oli 1 529 772 eurot, mis tähendab, et maja valmimiseks ette nähtud ülejäänud osa tuleb kajastada 2025. aasta eelarves. Kooli hoone ehitusmaksumusele on lisatud 80 000 eurot mööbli soetamiseks.

EELARVE MUUDATUSETTEPANEKUD

Eelarve 1. lugemise järgselt saabus vallavalitsusele 2 muudatusettepanekut. Mõlemad ettepanekud (Tabel 7) on eelarvesse arvestatud.

Ettepaneku sisu ja põhjendused	Kavandatava kulu suurus
Noortevolikogu tegevuse toetamine. Aasta jooksul on kavandatud erinevad üritused ja kohtumised noorte teadlikkuse tõstmiseks ja osalemiseks vallavalitsuse ja -volikogu töös	1 500
Võsu rannaala rohtumise takistamiseks liiva sõelumisele täiendavate vahendite suunamine. Kavandatav summa eraldada laekunud parkimistasu arvelt.	12 000

Tabel 7. Eelarve muudatusettepanekud

FINANTSEERIMISTEGEVUS JA LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

Finantseerimistegevuse eelarveosas näidatakse laenude võtmine ning võetud laenu- ja liisingukohustiste tagasimaksmine.

Haljala valla võlakohustised seisuga 31.12.2023 olid 5,05 miljonit eurot. 2024. aastal oli kavas laenu võtta 1,45 miljonit eurot, tegelikult kasutati laenu 1 095 000 euro ulatuses. 2024. aastal kulus laenuintresside tasumiseks 224 000 eurot ning laenude tagasimakseteks 341 000 eurot. 2025. aasta kavandatav laenusumma on kuni 1,2 miljonit eurot. 2025. aasta lõpu kavandatav võlakohustuste summa on 6,62 miljonit eurot.

Netovõlakoormuse määr 2023. aasta lõpus oli 63%. 2024. aasta lõpu eeldatav netovõlakoormus on 5,23 miljonit eurot ja netovõlakoormuse määr ligikaudu 63%. 2025. aasta lõpu planeeritav netovõlakoormus 6,62 miljonit eurot ja netovõlakoormuse määr 75%.

LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

2025. aasta eelarve projekti kohaselt vähenevad likviidsed varad 574 000 euro võrra, mis on suunatud laenude tagasimaksete katteks.

31.12.2023 raha jääk kassas ja pankades oli 102 000 eurot, 2024. aasta lõpu raha eeldatav jääk oli 575 000 eurot.

2025. aasta planeeritud eelarve tulem on -1,39 miljonit eurot, mida on kavas finantseerida võõrvahenditega.